

פניני הרמא

יו"ל ע"י "קהילת הרמה" בירושלים עיה"ק תובב"א
שע"י יוצאי ישיבה הרמה דלונדון יצ"ו

זמני עיה"ק ירושלים תובב"א:

הזלה"נ - 4:23 / צאת השבת [ר"ת] - 6:17

בנשיאות עט"ר מרן ראש הישיבה הגאון הגדול רבי אליקים שלעזינגער שליט"א

מפניני רבינו:

ויאמר משה לפרעה התפאר עלי למתי אעתיר לך. (ח. ה.), פירש"י אמור לי לאיזה יום תרצה שיכריתו ותראה אם אשלים דברי ע"כ, מה שמשא רצה בזה, כי בכלל האמונה בד' היא האמונה במשב עבדו ובכח הצדיקים שגוזרים והקב"ה מקיים, וע"כ הוצרך פרעה להאמין בזה ג"כ, ולא עוד אלא שגם מה שהקב"ה שומע תפילה הוא בכלל חיוב האמונה - כדאיתא בעיקר החמישי שבסידורים - ע"כ הוצרך מרע"ה לתלות העברות המכה בכחה של תפילה ולברר לפני פרעה כי ד' שומע תפלתם של צדיקים.

ואפשר למד משה צווינו בזה ממה שנאמר לו ואתה תהיה לו אלקים היינו שנצטוה ללמד לפרעה כח אמונת צדיקים, כחם ותפלתם וזש"נ למען תדע כי אין כד' אלקינו, דייקא, כי אין כד' אלוקינו בכל קראנו אליו.

(מתוך ספר בית אב עה"ת ח"א)

קול רבינו [מאמרי השקפה ומוסר]:

מאמר "דרך שקר הסר ממני"

[מתוך ספר בית אב שיחות החדש - נאמר בשנת תשל"ה לפ"ק]

ואיך ישמעני פרעה (ו. ט.), מה שייך פרעה לקוצר רוח שהיה לישראל אשר על כן לא שמעו אל משה?

אולם מבואר בראשונים מהות קוצר רוח ועבודה קשה, פי' בספורנו: "מקצר רוח. כי לא נאמנה את אל רוחם ולא נתנו לב להתבונן", וברמב"ן ז"ל: "מקוצר רוח ומעבודה קשה. לא בעבור שלא יאמינו בה' ובנביאו, רק שלא הטו

הלא דבר פלא הוא כי נפלאות מצרים אשר התורה אומרת פעמים רבות שנעשו למען תדע וכו', וכן הם לימוד ושורש אמונה לדורות עולם כמש"כ הרמב"ן בסוף פרשת בא, איך יתכן שפרעה לא נתפעל כלל מכל אלה, ולא עשו עליו שום רושם?

גם צריך לבאר מהו הק"ו הזה שאמר משה הן בני לא שמעו אלי מקוצר רוח ועבודה קשה

אוזן לדבריו כו' ועבודה קשה הוא הדוחק שהיו הנוגשים אצים בהם ולא יתנום לשמוע דבר ולחשוב בו" ע"כ, נמצא שהסיבה שבנ"י לא שמעו אל משה מפני העדר רצון שמיעה וחסרון התבוננות, כי מי שמסיר אזנו לשמוע והכבד לבו מלהתבונן גם מה שנאמר לו לטובתו אין הדברים מתקבלים על לבו ואינם עושים עליו רושם. ומה שגרם להם העדר התבוננות ומחשבה הוא מקוצר רוח ועבודה קשה.

אבל בתרגום יונתן איתא "ולא קבילו מן משה מקפידות רוחא ומפולחנא נוכראה קשיא די בידיהון". ולכאורה המכוון כמו שנאמר במדרש (ו, ה): "היה קשה בעיניהם לפרש מעבודת כוכבים וכן יחזקאל מפרש ואומר איש שקוצי עיניו השליכו ובגלולי מצרים אל תטמאו ראה מה כתיב איש שקוצי עיניו לא השליכו ואת גלולי מצרים לא עזבו" ע"כ במדרש. מבואר כי רוח ע"ז שנדבק בהם מן המצריים מנעם מן התבוננות בדברי משה, והשורש בזה, כי באמת יסוד ע"ז הוא חסרון התבוננות לראות את האמת, כי אחרת האריך יעלה על הדעת לומר לעץ אבי אתה ולאבן ילדתי, היתכן לפרעה שחכם גדול היה שיאמין כי הוא אלוה ועשה את עצמו, כאמרו אני עשיתי? אין זה אלא שנוח לו לאדם לחיות בדמיון כוזב מבלתי להודות אל האמת.

והלא הוא כל ענין כישוף מצרים שהוא רק למראית עין כמבואר בראשונים, ובגמרא **סנהדרין** (דף טו:) עיי"ש שחתכו את הגמל שנברא בכישוף וגם טיפת דם לא מצאו, וגם פרעה ע"כ ידע זאת כדכתיב והדגה אשר ביאור מתה, מוכח כי לא מכישוף נעשה, ומה לו להתלות עצמו במעשי המכשפים, וכאשר ויבלע מטה אהרן את מטותם שזה לא יתכן ע"י כישוף, אבל לא רצה לחשוב ולהתבונן, אלא "ויפן אל ביתו", הסיח דעתו ולא רצה לראות האמת, וכיון שהיה מקום לדמיון כוזב נתעקש ונדבק בשטותו כמאמרם ז"ל עשה צרכיו ושב לביתו, שהוא לחיות כמו שנוח לו לפי רצונו וצרכיו, ואילו היה מתבונן היה זה מחייבו לשנות דרך חייו, על כן היה מוטב לו להעלים דעתו מן האמת, והוא מאמרם ז"ל (סנהדרין דף קט.) יודעים רשעים את רבונם ומתכוונים למרוד בו, ולא יתכן זה אלא על ידי העלמת עין מן האמת והעדר ההתבוננות.

וכן היה בכנ"י במצרים שמעט מרוח ע"ז היה נדבק בהם ולא רצו להניחו, ע"כ בהכרח היו רחוקים מהתבוננות ושימת לב אל האמת שאחרת היו מוכרחים להניח הע"ז לגמרי ובוזה לא רצו, וכמו דאיתא במדרש (טז, ב) משכו וקחו משכו ידיכם מע"ז וקחו לכם צאן של מצוה, משמע שרצו גם להחזיק בע"ז, וזה לא יתכן שיקבלו דברי משה להאמין בישועת ה' בתוך קושי השעבוד יחד עם דבקות בע"ז.

והוא הק"ו שאמר משה, אם מעט רוח טומאת ע"ז מונע ההתבוננות מבני ישראל לשמוע טובתם, האריך ישמעני פרעה שכל כולו דבוק בע"ז שהוא אלוה, כלום אפשר לו להניח כל דמיונו הכוזב מפני שמיעת דבר ה'.

והוא דבר ה' אל הנביא אשר אומר אליהם זאת המנוחה וזאת המרגעה ולא אבו שמוע והיה להם דבר ה' צו לצו קו לקו כי בלעגי שפה דובר אליהם (ישעיה כח), פי' כי באשר אינם רוצים להניח הרגלם אינם מסוגלים לשמוע את דבר ה' כי זאת המנוחה, וכיון שלא אבו שמוע, נדמה להם דבר ה' כאילו בלעגי שפה ידובר צו לצו קו לקו.

זכורני בתלמיד אחד שאחר עזבו את הישיבה המשיך זמן מה לבא אל השיחות מוסר, ואח"כ הפסיק, וכששאלתי אותו ע"ז אמר לי: "אם אמשיך לשמוע שיחות הר"מ מתברר לי שעלי לעזוב את הרחובות והשווקים, וזה אינני רוצה, ע"כ אני מוכרח לבלתי לשמוע את השיחות עוד!"... כן זכורני שנפגשתי עם אברך אחד והוא שבור ורצוף ונשבר לבו בקרבו על חסרון תורה ותפילה שאיננו כמו שהיה בשנות הישיבה, יעצתי לו שיבא להתפלל בישיבה וענה לי שאינו יכול כי כבר נעשה לו להרגל "ללבוש תפילין לנענע שפתותיו ולחלוץ התפילין כדרך בעה"ב פשוטים" וזה לא יתכן בישיבה. הרי שהיה נשבר מרוב צער על העדר תורה ותפילה, אבל לא היה מסוגל להניח דרכו המושרש אע"פ שידע שהאמת אינו כן.

כלל הדברים, כי רק ההתבוננות היא העצה נגד יצה"ר, וכמש"כ **המסילת ישרים** (פרק ב) כי שורש הזהירות הוא ההתבוננות. והוא מה שיצה"ר - שהוא בחינת פרעה - אינו רוצה להניח לאדם שיתבונן מעט קט על דרכו, וכדאיתא בחובות

הלבבות בשער יחוד המעשה פ"ה דעיקר כוונתו - של יצה"ר - הוא לאמת השקר ומגמת חפצו להעמיד הכזב, והוא הקושי שצריך כ"כ חיוזק והגברות ללימוד המוסר, והוא שדוד המלך מתחנן דרך שקר הסר ממני ותורתך חנני.

כי אמנם תחילת בקשת האמת והסרת השקר הוא בכח עסק התורה לאמיתה, כמו שהקדים המסילת ישרים בהקדמת ספרו שהוא סמך על מאמרם ז"ל תורה מביא לידי זהירות וכו', כי התורה היא שורש האמת, וכדאיתא בגמרא (עי' ברכות דף ה:): אין אמת אלא תורה, והעמל בה הוא תכלית האדם ותכליתו של עולם כי אדם לעמל יולד לעמלה של תורה.

ומה נפלאים דברי מרן החזו"א זצ"ל בספר **אמונה ובטחון** (פ"ג אות ז) כי עמל התורה מנחיל לאדם מוסר כליותיו שייסרונו לדעת שלכך נוצר, וממילא עסק התורה מרחיק את האדם מן הדמיון והכזב שמי שנמצא בשוק החיים מחוץ לכותלי ביהמ"ד, ע"כ נפגש עם השקר והכזב כאילו יש תכלית זולת עסק התורה.

ונראה שהוא שאמרו ז"ל (ברכות דף יט.) ת"ח שעבר עבירה אל תהרהר אחריו כי בודאי עשה

תשובה, כי מחמת דבקותו בתורה הוא רואה דברים כמו שהם באמת ואי אפשר לו להחזיק בכזב, אשר אין אדם חוטא אלא אם נכנס בו רוח שטות, ואם נתגבר עליו יצרו לרגע מיד הכרתו מחזיקו להוראת האמת. והוא מה שנפסק להלכה (ח"מ סי' רסב סכ"א) כי רק לצורבא מרבנן מחזירין אבידה בטביעות עין, וכי כלום מי שאינו ת"ח הוא שקרן וגזלן לומר על דבר שאינו שלו שהוא שלו, אינו כן, אלא מי שאינו ת"ח הכרתו את האמת חלשה ומזוגה עם דמיון מהעמדת הכזב והדמיון, ונראה לו שאכן אבידה זו שלו היא באשר דמיונו מטעהו, ורק הת"ח האמתי שדרך שקר ודמיון רחוק ממנו, עליו יש לסמוך להחזיר לו אבדה בטביעות עין גרידא, והיא תפילת דוד האמורה ותורתך חנני.

ואכן רק אחר עסק התורה והתבוננות במוסר נזכה שנפלאות מצרים יועילו לנו לעשות רושם בנפשנו, וכמו שכתב הרמב"ן, להאמין באמונה שלמה בהשגחה פרטית וכי אין לאדם חלק בתורת משה עד שיאמין שכל דברינו ומקרינו נסים אין בהם טבע, אלא הכל בגזירת עליון, כמו שהוא האמת.

אשת חיל מי ימצא

הגליון הנוכחי נתנדב לע"נ של הרבנית הצדקנית

מרת יהודית ע"ה

אשת חיל יבלחט"א הו"כ עט"ר רבינו מרן ראש הישיבה שליט"א

ובתו של קרבנית יהדות החרדית הגאון הצדיק מו"ה משה בלויא זצ"ל מעיה"ק ירושלים תובב"א

* * *

אין הגליון מכיל כאן להזכיר אפילו אפס קצהו ממעשיה הטובות, ומגודל מפעליה כל ימי חייה, שלא חיפשה להרבות הנאות לעצמה, אלא עסקה יומם ולילה למען הכלל והפרט לעזור להם ברוח ובגשם, ולמען הרבות כבוד שמים בעולמו, העמידה מאות תלמידות לבנות את ביתם בהשקפת התורה עם בן תורה, עמדה לימין בעלה הגדול אבינו רוענו שליט"א בהרבצת התורה והיראה כיובל שנים, ונזדככה ביסורים של אהבה שנים רבות עלתה נשמתה הטהורה ביום א' שבט תשע"ט לפ"ק ורבתה הבכיה והמספד בכבוד גדול

ת.נ.צ.ב.ה.

ושם אשה גדולה...

לאור יום השנה השני של אם כל המשפחה ואם התלמידים והתלמידות, הרבנית הצדקנית ע"ה אשת חבר ליבלחט"א מרן ראש הישיבה שליט"א, שחל הערב - אור ליום חמישי -

א' שבט, יתקיים עצרת זכרון לנשי קהלתינו הקדושה

בבית ידידינו המפואר

הרב הגאון רבי יעקב יששכר רוזנברג שליט"א

רח' דורש טוב 16 קומה 1-

היום יום ד' בשעה 8:15 בערב